

Täysistunto

Tiistai 19.3.2024 klo 14.00—15.57

7. Hallituksen esitys eduskunnalle väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 89/2023 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2024 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Ensin päätetään työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön TyVM 2/2024 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. — Keskustelu, edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.04 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä päätöksellä on osuva ajankohta: hyvää Minna Canthin eli tasa-arvon päivää ja rasisminvastaista viikkoa kaikille!

Molempien teema-ajankohtien tavoitteena on tuoda toteutumaton tasa-arvo näkyväksi ja saada aikaan positiivinen muutos oikeuksien toteutumisessa. Näitä oikeuksia ovat myös työoikeudet, joita tässä nyt voimaan saatettavassa Kansainvälisen työjärjestö ILO:n yleissopimuksessa käsitellään. ILO:n kokouksessa 2019 päätettiin jo tästä sopimuksesta, ja se astui kansainvälisesti voimaan vuonna 21 ja nyt sitten Suomessa.

Olen iloinen, että näinkin haastavina työmarkkina-aikoina on asioita, joiden takana seisomme yhdessä täällä eduskunnassa. Suomi on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Yksi näistä tavoitteista on ihmisarvoinen työ, ja ihmisarvoisen työn kanssa eivät ole yhteensopivia väkivalta ja häirintä, joita tämä sopimus nyt koskee.

Kestävän kehityksen ja yhteiskunnan saavuttaminen edellyttää kestävyiden kaikkien eri osa-alueiden huomioimista. Myös sosiaalinen puoli on tärkeä. Turvallinen, väkivallasta ja häirinnästä vapaa työympäristö on keskeinen osa ihmisarvoista työtä, jokaisen mahdollisuutta pärjätä, jaksaa ja menestyä työssään. Turvallinen työympäristö on olennainen osa työntekijän hyvinvointia. Väkivallan tai sen uhan kokeminen koskettaa kaikkia sukupuolia mutta korostuu naisilla, ja naisten kohdalla väkivallan tai sen uhan kasvu työelämässä on viimeisten 30 vuoden ajan ollut merkittävää Suomessa.

Sopimukseen liittymisen lisäksi tarvitsemme työelämässä arjen täytöntöönpanoa, riskiarvioita, työyhteisön toimivuuteen panostamista, tutkimusta, riittäviä resursseja ja oikeudellista yhteistyötä. Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksen mukaan Suomi on EU:n toiseksi turvattomin maa naisille. Suomessa naisista yli puolet, 57 prosenttia, on kokenut fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai uhkailua. Naisilla väkivallan tapahtumapaikkoina korostuvat kodit ja työpaikka. Naisvaltaisiin aloihin liittyy valitettavasti moni väkivallalle ja häirinnälle altistava piirre, kuten yksintyöskentely, työskentely ilta- tai yö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2024 vp

aikaan, asiakkaan etuuksien tai oikeuksien valmistelu taikka päihtyneiden tai väkivaltaisten asiakkaiden tai asiakkaiden saattajien vastaanotto, palvelun antaminen ja muut tällaiset toimet. Häirintä on esimerkiksi opetuslalla ja monilla viranomaisilla laajentunut myös kiusatuksi tulemiseksi sosiaalisessa mediassa tai eri viestintäkanavissa. Riskialttiisiin aloihin kuuluvat naisvaltaisista aloista esimerkiksi terveydenhoitoala potilastyössä, sosiaalialan asiakastyö, hotelli- ja ravintola-ala, kaupanala sekä opetusala. Useimmilla näistä on myös työvoimapula. Alojen houkuttelevuuden säilyttämiseksi ja työssäjaksamisen vahvistamiseksi työturvallisuutta on vahvistettava.

On tärkeää, että sukupuolen perusteella tapahtuvaan väkivaltaan ja häirintään työelämässä puututaan. Sukupuolen ohella ja sen kanssa altistavia tekijöitä liittyy myös esimerkiksi ikään, toimintakykyyn, seksuaaliseen suuntautumiseen tai etniseen taustaan. Kun torjumme sukupuoleen kohdistuvaa syrjintää ja häirintää, on meidän torjuttava kaikkiin naisiin ja kaikkiin miehiin kohdistuvaa syrjintää ja häirintää.

Arvoisa puhemies! Väkivallan ja häirinnän poistamiseksi tarvitsemme normeja, joihin tukeutua, mutta pitkällä aikavälillä tarvitsemme myös perustavanlaatuista muutosta yhteiskuntamme näkymättömissä rakenteissa. Väkivalta ja syrjintä kumpuavat meidän arvoista ja asenteista. Jotta voimme torjua niitä ja päästä kaikille turvalliseen työelämään, on meidän kyettävä rakentamaan myös turvallista yhteiskuntaa. Samalla kun luomme normistoja ja suosituksia, on meidän puututtava väkivallan ja häirinnän juurisyihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksen numero 190 sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on suojella työntekijöitä ja muita työelämässä toimivia henkilöitä väkivallalta ja häirinnältä.

Aihe on todellakin tänään hyvä. Hyvää Minna Canthin päivää kaikille! Sieltä Pohjois-Savosta Minna Canth on lähtenyt toimimaan ja saanut paljon hyvää aikaiseksi tasa-arvon eteen.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijalausunnoissa, joita annettiin etukäteen tähän hallituksen esitykseen, kannettiin huolta siitä, että väkivaltaa ja häirintää vastaan ei ole riittävää suojaa työntekijöillä, että se ei ole riittävällä tasolla. Me puhumme henkisestä ja fyysisestä väkivallasta työpaikoilla, ja kyllä sille on saatava stoppi ja nollatoleranssi.

Tulee hyvin paljon viestejä ihmisiltä liittyen työpaikkakiusaamiseen. Mitä se siellä työpaikalla konkreettisesti on? Se on tiedon panttaamista. Se on sitä, että työtehtävät jaetaan epätasaisesti. Se on henkistä, fyysistä väkivaltaa, kiusaamista. Se on ehkä myös sitä, että johtajuus ei ole hallussa ja johtajat eivät näe eivätkä kuule. Johtajat tarvitsevat koulutusta, jotta pystyvät johtamaan työntekijöitään.

Arvoisa puhemies! Väkivallan ja häirinnän uhka monella alalla tänä päivänä on arkea. Niin palveluala, opetusala, sosiaalitoimi kuin terveydenhuoltoakin ovat niitä sektoreita, joilla tavallinen työntekijä joutuu kohtaamaan tavallisilta asiakkailta häirintää tai jopa väkivaltaa, ja tämäkin on saatava loppumaan. Erityisesti nostan esiin yöaikaiset tilanteet Suomessa. Esimerkiksi yöhoitajien rooli: siellä ollaan yksin, ja apu on ehkä kännykän päässä ja välttämättä heti ei ole saatavilla. Kyllä täytyy yhdessä pohtia näitä keinoja, millä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2024 vp

Paljon puhutaan digitaalisesta valvonnasta ja digitaalisuuden käyttämisestä esimerkiksi terveydenhuollossa. Kyllä, jonkunlaisia paniikkinappuloita ja hätäpuhályttimiä sielläkin tarvitaan, jotta voidaan sitten saada sinne esimerkiksi vartijoita. Monet yksityiset palvelusektorin toimijat ovat tehneet sopimuksia vartiointiliikkeiden kanssa, ja tarvittaessa esimerkiksi yöaikaan voivat tulla hyvinkin nopeasti paikalle.

Hallituksen esitys on hyvä — yhteiset toimet hyvän työelämän puolesta koko Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tänään olemme erittäin tärkeän asian äärelä. Nyt kun olemme vihdoinkin saattamassa voimaan tätä kansainvälistä sopimusta, joka siis liittyy nimenomaan kaiken väkivallan ja häirinnän poistamiseen työelämässä, erityisen sopivasti tämä osuu myös vielä tähän Minna Canthin päivälle.

Arvoisa puhemies! Tämä yleissopimushan on kohtuullisen merkittävä siinäkin mielessä, että tämä on ensimmäinen kansainvälinen ja oikeudellisesti sitova instrumentti, joka koskee nimenomaan työelämässä tapahtuvaa väkivaltaa ja häirintää sekä niiden torjumista. Siinä mielessä hyvin merkittävällä asialla olemme tänään koolla, ja on erityisen hienoa nähdä, että me kykenemme tämän yksimielisesti viemään eteenpäin. Se antaa vahvan signaalin myös tämän talon ulkopuolella, että Suomessa on nollatoleranssi kaikelle väkivallalle ja häirinnälle työelämässä.

Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa kuulimme jo aikaisemmilta puhujilta, edelleen työelämässämme on epäkohtia, joita tämäkin sopimus nimenomaan koskettaa, ja tarvitsemme todella toimenpiteitä, jotta väkivaltaa ja häirintää pystymme työelämästä tehokkaasti kitkemään. Erityisen tärkeää tämä on senkin takia, kun nyt keskustelemme Minna Canthin päivänä, että valitettavasti monet työelämään liittyvät epäkohdat koskettavat enenevässä määrin enemmän naisia kuin miehiä, ja siltäkin osin tällä on myös hyvin vahva tasa-arvoulottuvuus.

Arvoisa puhemies! Ajattelin tähän loppuun vielä todeta sen saman toivomuksen, jonka totesin itse asiassa jo tämän asian lähetekeskustelussa, ja se liittyy siihen, että vaikka muutoin meillä nyt tällä hetkellä työmarkkinajärjestöt ja maan hallitus eivät ehkä ole aivan kuin paita ja peppu ja näyttäisi, että olisi jonkunäköistä erimielisyyttä, niin toivoisin, että tämän aihekokonaisuuden osalta, missä nimenomaan puhutaan tästä häirinnän ja väkivallan torjumisesta, mikä liittyy työelämään, kyettäisiin yhä enenevässä määrin myös yhteistoi-
mintaan ja kyettäisiin yhdessä miettimään niitä keinoja, joilla me voisimme konkretisoida nyt tämän sopimuksen niin, että se myös menee arkeen. Voisi kuvitella, että tämä on myös sellainen aihekokonaisuus, josta todella sekä työnantajat että työntekijäjärjestöt ja maan hallitus ovat samaa mieltä, ja tämä voisi varmasti olla osittain myös sellainen asia, että kun joskus sitten toivon mukaan tästä turbulenttisesta tilanteesta siirrytään eteenpäin, tämä nostettaisiin yhteisen tekemisen kohteeksi ja lähdetäisiin tätä konkretisoimaan niin, että tämä todella jokaisella työpaikalla myös näkyisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2024 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 89/2023 vp tarkoitetun yleissopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 89/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.